

Світлана Петрівна Гвоздій,
доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри
медичних знань та безпеки життєдіяльності,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, Україна

Ольга Володимирівна Устянська,
кандидат біологічних наук, старший викладач
кафедри медичних знань та безпеки життєдіяльності,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «БІОЛОГІЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»

В Україні стан здоров'я населення, особливо молоді, дедалі більше набуває загрозливого характеру з погляду життєздатності та безпеки нації. Відсутні фахівці, здатні кваліфіковано здійснювати оздоровчу та безпечно-зорієнтовану діяльність. Згідно Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України у 2018 році було введено оновлену спеціальність «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)». Метою статті є розглянути змістовий складник зазначеної спеціальності та можливості використання суб'єкт-суб'єктної взаємодії для реалізації підготовки майбутніх фахівців. Виявлено суперечності на концептуальному, соціально-педагогічному, науково-методичному рівні сучасної освіти. Зміст навчання у підготовці майбутніх фахівців орієнтується на Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти та навчальну програму з біології з відокремленими в ній наскрізними змістовими лініями.

Ключові слова: біологія та здоров'я людини, підготовка майбутніх фахівців, наскрізна змістова лінія, здоров'я і безпека, суб'єкт-суб'єктна взаємодія.

Здоров'я – одна з фундаментальних категорій людського буття, яка є найважливішим пріоритетом усіх розвинених країн світу, а ставлення до здоров'я, усвідомлення його значущості вважається атрибутом національної культури, критерієм і запорукою благополуччя суспільства. Збереження здоров'я молоді та забезпечення безпеки як у повсякденні, так і під час майбутньої професійної діяльності є актуальним питанням сьогодення. Утім, протягом останніх десятиліть проблема здоров'я особливо загострилася: зростає кількість захворювань, тривалість життя як один з основних показників здоров'я населення стрімко знижується. В Україні стан здоров'я населення, особливо молоді, дедалі більше набуває загрозливого характеру з погляду життєздатності та безпеки нації.

Сьогодні гостро постає потреба у навчанні та вихованні здорового покоління. Рівень усвідомлення молоддю цінності здоров'я, безпеки та власної відповідальності за їхній стан є недостатнім, відсутні фахівці, здатні кваліфіковано здійснювати оздоровчу та безпечну діяльність. Міністерством освіти і науки України ведеться робота щодо вдосконалення переліку спеціальностей, які були б актуальні в сучасному суспільстві. У вступній кампанії 2018 року (згідно Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України у 2018 році) було введено оновлену спеціальність «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)».

У наукових дослідженнях проблема підготовки майбутніх учителів біології вивчається в різних аспектах та напрямках: патріотичне виховання учнів у школі (Т. В. Мельник), реалізація екологічної освіти (О. А. Сорочинська, В. В. Танська, Е. Флешар), система роботи вчителя біології та

освітній процес з біології (В. І. Шульдик, Л. Г. Горяна та ін.), підготовка вчителя біології в умовах неперервної педагогічної освіти у США (Н. М. Щур) тощо.

Оволодіння студентами знаннями, вміннями й практичними навичками стосовно відновлення, збереження та зміцнення здоров'я в умовах професійної та повсякденної діяльності висвітлювалися в роботах О. М. Будняка, В. Г. Грибан, Г. М. Тимченко, Н. В. Янкина тощо. Значний внесок у розбудову науки про здоров'я належить М. Амосову, Г. Апанасенку, І. Брехману, І. Неумивакіну, Л. Поповій та іншим ученим. Здоров'я людини, здоровий та безпечний спосіб життя учнів загальноосвітньої школи, майбутніх учителів та фахівців досліджувалися в роботах таких учених, як-то: Ю. Д. Бойчук, О. В. Вакуленко, О. Г. Гладошук, В. П. Горашук, О. В. Жабокрицька, Г. І. Жара, С. А. Закопайло, І. П. Зенченков, О. І. Міхеєнко, В. В. Нестеренко, С. О. Омельченко, Л. В. Сливка та ін. Однак, щоб стати нормою, здоровий та безпечний спосіб життя повинен отримати реальну підтримку суспільства і держави та втілюватися в межах освітніх закладів.

Отже, метою статті є розглянути змістовий складник спеціальності «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» та можливості використання суб'єкт-суб'єктної взаємодії для реалізації підготовки майбутніх фахівців зазначеної спеціальності.

Слід підкреслити, що в педагогічній науці залишаються недостатньо дослідженими теоретико-методологічні аспекти підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності «014.05 Середня освіта

(Біологія та здоров'я людини)». Виявлено такі суперечності:

1. на концептуальному рівні сучасної освіти – між: об'єктивною потребою утвердження людини, її здоров'я та безпеки як найвищих загальнолюдських цінностей і відсутністю обґрунтованих шляхів практичної реалізації освітніх стратегій, які сприяли б широкому впровадженню в освітній процес здоров'язбережувальних та безпечно-зорієнтованих технологій; потенційними можливостями вищої школи у забезпеченні якісної професійної підготовки фахівців з біології та здоров'я людини і недостатньою їх реалізацією через недосконале теоретико-методичне забезпечення освітнього процесу;
2. на соціально-педагогічному рівні – між: потребами у вихованні здорового покоління і недостатнім рівнем усвідомлення молоддю цінностей життя, здоров'я, безпеки та власної відповідальності за їхній стан; наявним досвідом викладання біології, здоров'я- та безпечно-зорієнтованих дисциплін та відсутністю їх широкого застосування у професійно-практичній підготовці майбутніх фахівців; соціальним запитом суспільства на забезпечення екологічної рівноваги, безпеки сучасного громадянина, збереження та зміцнення його здоров'я і недостатнім залученням до цього процесу належним чином підготовлених фахівців у закладах вищої освіти;
3. на науково-методичному рівні: між потребами суспільства у фахівцях, які навчають школярів основ науки про життя та здатних зберігати і забезпечувати власні здоров'я та безпеку, та людей, які їх оточують; недостатньою розробленістю концептуальних, теоретичних та методичних засад їх підготовки згідно із сучасними вимогами до кваліфікації професійних кадрів.

На сучасному етапі розвитку суспільства відбуваються процеси зміни і реорганізації в усіх сферах суспільної діяльності, в тому числі і в освіті. Перехід від традиційної моделі «накопичення знань» до моделі «освіта через усе життя» передбачає більш динамічні, складні та об'єднуючі системи володіння інформацією. Поява оновленої спеціальності «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» засвідчує, що підготовка таких фахівців змістовно повинна базуватись на об'єднанні двох освітніх галузей: Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [3].

Перша галузь – «Природознавство» (біологічний компонент) забезпечує засвоєння учнями знань про закономірності функціонування живих систем, їх розвиток і взаємодію, взаємозв'язок із неживою природою; оволодіння основними методами пізнання живої природи; розуміння біологічної картини світу, цінності таких категорій, як знання, життя, природа, здоров'я; формування свідомого ставлення до екологічних проблем, усвідомлення біосферної етики; застосування знань з біології у

повсякденному житті та майбутній професійній діяльності; оцінювання їх ролі для суспільного розвитку, перспектив розвитку біології як науки та її значення у забезпеченні існування біосфери тощо.

Друга освітня галузь – «Здоров'я і фізична культура» передбачає розвиток здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття учнями навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього, розвитку фізичної культури особистості та готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій та захисту Вітчизни [3].

Слід підкреслити, що в освітніх програмах з усіх предметів базової школи (у тому числі біології), виокремлено наскрізні змістові лінії: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» [4].

У процесі вивчення біології в загальноосвітній школі змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» націлена на формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля й розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» у біології сприятиме формуванню діяльного члена громади й суспільства, який розуміє принципи та механізми функціонування суспільства, є вільною особистістю, яка визнає загальнолюдські й національні цінності та керується морально-етичними критеріями й почуттям громадянської відповідальності у власній поведінці. Метою змістової лінії «Здоров'я і безпека» є сформувати учня як духовно, емоційно, соціально та фізично повноцінного члена суспільства, який здатний дотримуватись здорового способу життя й формувати безпечне життєве середовище. Змістова лінія «Підприємливість і фінансова грамотність» націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо) [4].

Наскрізні змістові лінії в освітній програмі відбивають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються у процесі навчання й виховання учнів. Наскрізні змістові лінії спільні для всіх навчальних предметів, є засобом інтеграції навчального змісту, корелюються з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях.

Таким чином, у підготовці майбутніх фахівців «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» зміст навчання орієнтується на Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти та освітню програму з біології з

виокремленими в ній наскрізними змістовими лініями.

Звернімося до складників підготовки майбутніх учителів «Біологія та здоров'я людини», які відображають взаємовідносини в освітньому процесі такої підготовки. Незалежно від форми отримання освіти у закладі вищої освіти, викладачі та студенти є партнерами узгодженої взаємодії в педагогічному процесі. Провідні вчені та педагоги сучасності відзначають, що ключовими ознаками особистісно-зорієнтованої освіти є: освітня діяльність займає провідне місце і стає найважливішим засобом розвитку особистості; варіативність предметно-змістовного наповнення освіти поєднується з різноманіттям освітніх потреб особистості; виникає симбіоз традиційних та інноваційних форм, способів і методів навчання [6, 7, 9, 10]. Студенти і викладачі закладів вищої освіти (ЗВО) у процесі здобуття освіти є повноправними суб'єктами педагогічної взаємодії.

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія є необхідною умовою ефективності педагогічного процесу. Поняття «взаємодія» передбачає єдність педагогічних впливів і власну активність студента – майбутнього фахівця, що виявляється у відповідних уявленнях або опосередкованих впливах на педагога й на себе самого. Результатом педагогічної взаємодії має стати активна підготовка студента щодо самостійного опанування знань та формування пов'язаних з ними вмінь, здібностей і особистісних якостей під час навчання у закладах вищої освіти.

Суб'єктивний рівень відносин під час підготовки майбутніх фахівців характеризується глибиною пізнавальних інтересів; творчо-пошуковим підходом до вирішення педагогічних задач, активно-вибірчим характером освітньо-професійної діяльності; прагненням здійснювати перетворювальну діяльність; наявністю стійких творчих досягнень, що перевершують за своєю значущістю загальноприйняті норми; прогнозуванням результатів власних дій [2, 11].

У сучасних ЗВО необхідно розробити моделі інтерактивних технологій підготовки майбутніх фахівців «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», а саме: розвивального спілкування, в умовах якого досягається ефект спілкування на рівні взаємовідносин «студент ↔ педагог», «студент ↔ студент», «студент ↔ академічна група», «педагог ↔ академічна група»; духовної домінантності, що зумовлює характер «суб'єкт-суб'єктних» взаємодій учасників освітнього процесу. «Суб'єкт-суб'єктні взаємини забезпечуються на основі усвідомлення того, що людина є одночасно початком і кінцевою метою будь-якого проекту соціального розвитку». «Суб'єкт-суб'єктні стосунки дозволяють врахувати особливості особистості як суб'єкта двобічної взаємодії, створюючи всі умови для самореалізації обох сторін». «Суб'єкт-суб'єктна взаємодія – це процес, що характеризується партнерськими стосунками, активною взаємодією та взаємозбагаченням особистостей» [1, с. 80; 5, 7, 8].

Слід зазначити, що у більшості країн світу відбувається усвідомлення необхідності перегляду моделей системи освіти – студент перебуває у центрі освітнього процесу, стає його головною фігурою, а його пізнавальна діяльність у центрі уваги викладачів. Практична необхідність такого підходу відбивається в тому, що сучасний ринок праці потребує фахівців здатних самостійно учитись і приймати рішення. Натомість самостійність майбутнього фахівця може сформуватися лише за його безпосередньої участі в освітньому процесі як активного суб'єкта [1, с. 78-79].

Таким чином, основні положення суб'єкт-суб'єктної взаємодії щодо підготовки майбутніх фахівців «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» передбачають:

- розуміння суб'єктності як визнання за особистістю прав на унікальність, внутрішню свободу, активність та духовність, що базується на врахуванні інтересів освітнього процесу, пріоритеті особистісно-зорієнтованих технологій.
- використання діалогічності як орієнтації на суб'єкт-суб'єктні відносини, коли діалог виступає ефективною формою побудови стосунків між учасниками освітнього процесу.
- розвивальну спрямованість, яка зміщує акценти із знань, умінь, навичок на особистісний розвиток майбутніх фахівців [1, с. 79].

Підсумовуючи результати аналізу зазначаємо, що ефективність підготовки майбутніх фахівців «014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії студентів університету може бути забезпечена в освітньому процесі через:

- актуалізацію знань про біологію, здоров'я та безпеку людини, формування аналітичного, самостійного та творчого мислення.
- Формування прагнення студентів – майбутніх учителів біології – до здорової та безпечної реалізації будь-якого виду діяльності завдяки збільшенню творчих, самостійних, інноваційних форм навчання в суб'єкт-суб'єктній взаємодії учасників освітнього процесу.
- Використання інтерактивних форм навчання, що забезпечують набуття й усвідомлення цілісності природи та взаємозв'язок її об'єктів і явищ, важливості особистого досвіду безпечної та здорової поведінки як особистісної потреби, як способу життя.
- Посилення практико-зорієнтованої спрямованості вмінь і навичок з біології для сталого розвитку, відповідальну дію в природі, ухвалюючи обґрунтовані рішення.

Отже, для того, щоб знання про життя, здоров'я та безпеку стали буттям, необхідно розробити нові підходи, прийоми, методи організації освітнього процесу, і провідна роль у вирішенні найактуальнішого питання збереження здорового генофонду нації, вихованні фізично, психічно, духовно здорового молодого покоління має належати закладам освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гвоздїй С. П. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців соціологічних спеціальностей до безпеки життя і професійної діяльності: [монографія] / С. П. Гвоздїй; ОНУ імені І. І. Мечникова, Південноукраїнський нац. Пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса: Одеський нац. Ун-т, 2016. – 419 с.
2. Докучаєва В. В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі / В. В. Докучаєва. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 304 с.
3. Кабінет Міністрів України. Постанова від 23.11.2011 р. № 1392, Київ. «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>.
4. Колегія МОН України. 26 травня 2017 р. Оновлення програм 5-9 класів у 2017 р. «Навчальні програми для 5-9 класів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
5. Ліннік О. О. Взаємодія суб'єктів педагогічного процесу в освітньо-професійному середовищі ВНЗ [Електронний ресурс] / О. О. Ліннік // Modern Problems and ways of their solution in science, transport, production and education. – 2012. – December. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/december-2012>.
6. Никитин В. Я. Модератор в системі фокус-групового дослідження: учебно-методическое пособие / В. Я. Никитин, Н. Н. Суртаєва. – Санкт-Петербург, 2005. – Часть 1. – 55 с.
7. Порохня Л. А. Вплив суб'єктної взаємодії як педагогічна умова формування готовності майбутнього вчителя / Л. А. Порохня // Педагогіка та психологія. – 2011. – Вип. 40 (2). – С. 86–91.
8. Пристинський В. М. Науково-теоретичні та практичні основи розробки виховних технологій формування у студентів індивідуальної «я»-концепції здоров'я як духовно-соматичної цінності / В. М. Пристинський, А. П. Федоров // Наука і освіта. – 2012. – № 2. – С. 82.
9. Психологія суб'єктивності педагога: [монографія] / под ред. Е. Н. Волковой. – Н. Новгород: Нижегородський гуманіт. Центр, 2001. – 272 с.
10. Соколова Е. Д. Реалізація суб'єкт-суб'єктного підходу при содействіи самореалізації студентів в учебном процесі / Е. Д. Соколова // Психологія и педагогіка. Методика и проблемы. – 2011. – С. 164–169.
11. Старцев М. В. Педагогіческие условия повышения эффективности взаимодействия преподавателей и студентов вуза / М. В. Старцев, И. А. Шаршов // Социально-экономические явления и процессы. – 2011. – № 11. – С. 350–354.

REFERENCES:

1. Gvozdiy, S. P. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnix fakhivtsiv sotsionomichnykh spetsialnostei do bezpeky zhyttia i profesiinoi diialnosti* [Theoretical and methodological principles of preparation of future specialists of sociological specialties for safety of life and professional activity]. Odessa: Odessa I. I. Mechnikov National University [in Ukrainian].
2. Dokuchaieva, V. V. (2005). *Proektuvannia innovatsiinykh pedahohichnykh system u suchasnomu osvitnomu prostori* [Design of innovative pedagogical systems in the modern educational space]. Luhansk: Alma-mater [in Ukrainian].
3. Kabinet Ministriv Ukrainy. Postanova vid 23.11.2011 r. № 1392 «Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity» [The Cabinet of Ministers of Ukraine. Regulation No. 1392 of 23.11.2011 «On Approval of the State Standard for Basic and Comprehensive Secondary Education»] (n.d.). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF> [in Ukrainian].
4. Kolehiia MON Ukrainy. Onovlennia prohram 5-9 klasiv u 2017 r. [Ministry of Education and Science of Ukraine. Updating programs 5-9 classes in 2017] (n.d.). Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas> [in Ukrainian].
5. Linnik, O.O. (2012). *Vzaiemodiia subiektiv pedahohichnoho protsesu v osvitno-profesiinomu seredovyskhi VNZ* [Interaction of the subjects of the pedagogical process in the educational and professional environment of the university] *Modern Problems and ways of their solution in science, transport, production and education*. Retrieved from: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/december-2012> [in Ukrainian].
6. Nikitin, V. Ia., & Surtaeva, N.N. (2005). *Moderator v sisteme fokus-gruppovogo issledovaniia. Chast 1* [Moderator in the system of focus group research. Part 1]. Sankt-Peterburg [in Russian].
7. Porokhnia, L. A. (2011). *Vplyv subiektnoi vzaiemodii yak pedahohichna umova formuvannia hotovnosti maibutnoho vchytelia* [Influence of subject interaction as a pedagogical condition for forming the readiness of the future teacher]. *Pedahohika ta psykholohiia – Pedagogy and Psychology*, 40 (2), 86-91 [in Ukrainian].
8. Prystynskiy, V. M. & Fedorov, A. P. (2012). *Naukovo-teoretychni ta praktychni osnovy rozrobky vykhovnykh tekhnolohii formuvannia u studentiv indyvidualnoi «ia»-kontseptsii zdorovia yak dukhovno-somatychnoi tsinnosti* [Scientific-theoretical and practical bases of development of educational technologies for the formation

- of students of the individual «I»-concept of health as a spiritual and somatic value]. *Nauka i osvita – Science and education*, 2, 82 [in Ukrainian].
9. Volkova, E. N. (Eds.). (2001). *Psikhologіia subieektivnosti pedagoga [Psychology of teacher subjectivity]*. N. Novgorod: Nizhegorodskii humanit. tsentr [in Russian].
 10. Sokolova, E. D. (2011). *Realizatsiia subiekt-subiektного podkhoda pri sodeistvii samorealizatsii studentov v uchebnom protsesse [The realization of the subject-subject approach with the assistance of self-realization of students in the educational process]*. *Psikhologіia i pedagogika. Metodika i problemy– Psychology and pedagogy. Methodology and problems*, 164-169 [in Russian].
 11. Startsev, M. V. & Sharshov, I. A. (2011). *Pedagogicheskie usloviia povysheniia effektivnosti vzaimodeistviia prepodavatelei i studentov vuza [Pedagogical conditions for increasing the effectiveness of interaction between teachers and university students]*. *Sotsialno-ekonomicheskie iavleniia i protsessy – Socio-economic phenomena and processes*, 11, 350-354 [in Russian].

Светлана Петровна Гвоздий,
доктор педагогических наук, доцент,
заведующая кафедрой медицинских знаний и безопасности жизнедеятельности,
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
ул. Дворянская, 2, г. Одесса, Украина

Ольга Владимировна Устьянская,
кандидат биологических наук, старший преподаватель
кафедры медицинских знаний и безопасности жизнедеятельности,
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
ул. Дворянская, 2, г. Одесса, Украина

ПРОБЛЕМА ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «БИОЛОГИЯ И ЗДОРОВЬЕ ЧЕЛОВЕКА»

В Украине в течение последних десятилетий проблема здоровья населения значительно обострилась: растет количество и качество заболеваний, продолжительность жизни, как один из основных показателей здоровья населения, стремительно снижается. Состояние здоровья населения, особенно современной молодежи, все больше приобретает угрожающий характер с точки зрения жизнеспособности и безопасности нации. Отсутствуют специалисты, способные квалифицированно осуществлять оздоровительную и ориентированную на безопасность деятельность.

Министерством образования и науки Украины сегодня ведется постоянная работа по совершенствованию перечня специальностей, которые были бы актуальны в современном обществе. Согласно Условиям приема на обучение в учреждения высшего образования Украины в 2018 году появляется обновленная специальность «014.05 Среднее образование (Биология и здоровье человека)». Целью статьи является рассмотрение содержательной составляющей указанной специальности и возможности использования субъект-субъектного взаимодействия для реализации подготовки будущих специалистов. Выявлены противоречия на концептуальном, социально-педагогическом, научно-методическом уровне современного образования.

Содержание обучения в подготовке будущих специалистов такой специальности ориентируется на Государственный стандарт базового и полного общего среднего образования в сферах «Природоведение», «Здоровье и физическая культура» и учебную программу по биологии с обособленными в ней сквозными смысловыми линиями: «Экологическая безопасность и устойчивое развитие», «Гражданская ответственность», «Здоровье и безопасность», «Предприимчивость и финансовая грамотность».

Подготовку будущих специалистов по специальности «014.05 Среднее образование (Биология и здоровье человека)» предлагается осуществлять на основе субъект-субъектного взаимодействия. Эффективность подготовки будущих специалистов этой специальности может быть обеспечена в образовательном процессе вузов благодаря: 1) актуализации знаний о биологии, здоровья и безопасности человека, формировании аналитического, самостоятельного и творческого мышления; 2) формированию стремления студентов – будущих учителей биологии – к здоровой и безопасной реализации любого вида деятельности благодаря увеличению творческих, самостоятельных, инновационных форм обучения в субъект-субъектном взаимодействии участников образовательного процесса; 3) использованию интерактивных форм обучения, обеспечивающих приобретение и осознание целостности природы и взаимосвязи ее объектов, явлений, важности личного опыта безопасного и здорового поведения как личностной потребности, как образа жизни; 4) усилению практико-ориентированной направленности умений и навыков по биологии для устойчивого развития, отвечающее за принятие обоснованных решений в природе.

Ключевые слова: биология и здоровье человека, подготовка будущих специалистов, сквозная содержательная линия, здоровье и безопасность, субъект-субъектное взаимодействие.

Svitlana P. Gvozdi,
Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Medical Knowledge and
Safety of Life and Activity,
Odessa I. I. Mechnikov National University,
2 Dvoryanska Str., Odessa, Ukraine

Olga V. Ustianska,
Candidate of Biological Sciences, Senior Lecturer,
Department of Medical Knowledge and
Safety of Life and Activity,
Odessa I. I. Mechnikov National University,
2 Dvoryanska Str., Odessa, Ukraine

PROBLEM OF FUTURE SPECIALISTS TRAINING MAJORING IN «BIOLOGY AND HUMAN HEALTH»

Over the past decades in Ukraine, the health problem has become especially acute: the number of diseases is increasing, life expectancy, as one of the basic indicators of population health, is rapidly declining. The population health, especially the young people's one, is increasingly threatened in terms of the nation viability and safety. There are no specialists capable of performing health-improving and safety-oriented activities in a qualified manner.

The Ministry of Education and Science of Ukraine is working to improve the list of specialties that would be relevant in modern society. According to the 2018 Conditions for Admission to Ukraine's Higher Education Institutions, the renewed specialty «014.05 Secondary Education (Biology and Human Health)» seem to be demanded. The purpose of the article is to consider the content component of this specialty and the possibility of using the subject-subject interaction regarding the implementation of the training intended for the future specialists of the designated sphere. Although, some contradictions are revealed at the conceptual, social, pedagogical, scientific and methodological level of modern education.

The content of the future specialists' training in this specialty is guided by the State Standard of Basic and Complete General Secondary Education as well as a curriculum in Biology including the cross-cutting semantic lines, as follows: «Environmental Safety and Sustainable Development», «Civil Responsibility», «Health and Safety», «Enterprising and Financial Literacy».

Training of future specialists majoring in “014.05 Secondary Education (Biology and Human Health)” is supposed to be carried out on the basis of the subject-subject interaction. The effectiveness of the training intended for the future specialists of this specialty can be provided in the educational process due to: 1) the actualization of the knowledge related to Biology, human health and safety, the formation of analytical, independent and creative thinking; 2) the formation of the students' (future teachers' of Biology) desire to the healthy and safe implementation of any type of activity due to the increase of creative, independent, innovative forms of education in the subject-subject interaction of the educational process participants; 3) the use of interactive forms of learning ensuring the acquisition and comprehension of the integrity of nature and the interconnection of its objects, the phenomena, the importance of personal experience of safe and healthy behaviour as a personal need, as a way of life; 4) strengthening the practice-oriented direction of students' skills in Biology enabling sustainable development, responsible for making grounded decisions.

Key words: biology and human health, future specialists' training, cross-cutting content line, health and safety, subject-subject interaction.

Подано до редакції: 05.01.2018 р.

Рекомендовано до друку: 16.01.2018 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Бозуш